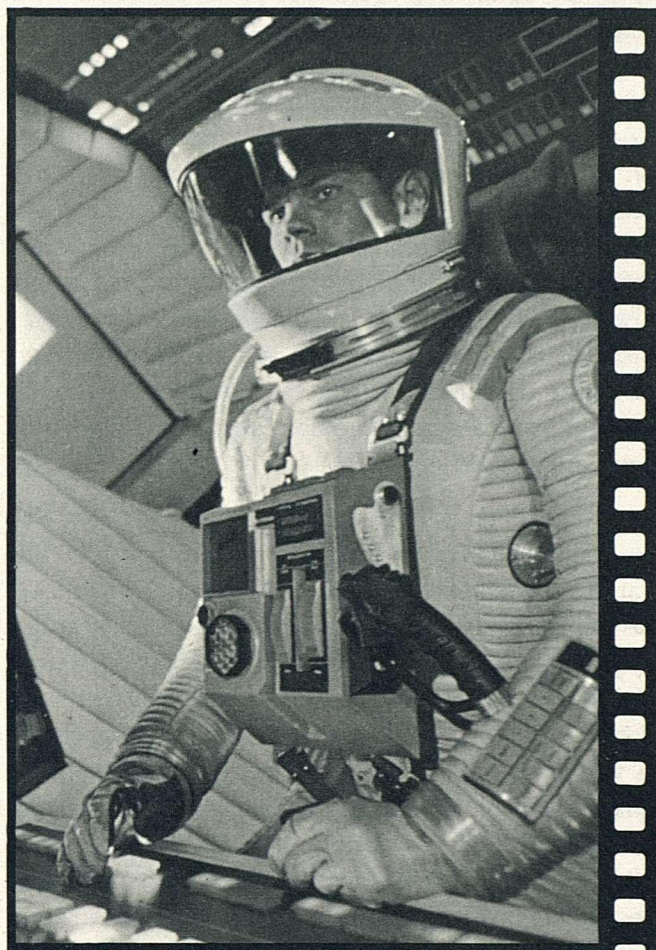

JULIETTE BINOCHÉ I JEREMY IRONS A *HERIDA*:
SI MIRAU A L'ALTRE COSTAT, HI TROBAREU LA PIGA

de joventut— que el cine deixaria de tenir interès. Desemparat, durant molts d'anys he recordat la seua mirada verda i immensament trista o, segons el dia, la seua esquena ondulada com una platja a *L'important c'est d'aimer* d'Andrzej Zulawski, aquell polonès turmentat (perdó: em sembla que he escrit un pleonasme) que sempre feia pel·lícules desmesurades, irregulars i misteriosament belles. El món i el cine, però, han seguit, i com que el cine és més perfecte que no la vida, els actors i les actrius només es moren en el costat imperfecte de la realitat. I en vénen d'altres. I els substitueixen. Fa un parell d'anys que vaig darrera d'una piga. La propietària n'és Juliette Binoche i la primera vegada que se la vaig veure va ser a *Herida*. La té just aquí, al costat esquerre d'un coll també magnífic. Té la mida exacta i es troba en el lloc oportú. Fixau-vos-hi bé. És una de les pigues més ben col·locades de la història del cinema.

MANEL-CLAUDI SANTOS

FOTOGRAMA DE 2001

LITERATURA I CINE COM A EXPERIÈNCIA

Alguns dels veïns d'aquesta ciutat, tot i que no molts, van al cine. Alguns veïns d'aquesta ciutat que van al cine, a més a més, en ocasions llegeixen novel·les. El fet que en un cas i en l'altre ens trobem davant grups molts petits dins del col·lectiu —menor encara el segon, per motius obvis— no impedeix que uns pocs dels ciutadans, duits per algun motiu probablement inconfessable, siguin espectadors i lectors amb una certa regularitat.

Com una gran part de la indústria del cine està encaparrada a triar *best-sellers* de la literatura —an-

glosaxona, generalment— i convertir-los en guions per una pel·lícula, no és estrany que la cartellera inclogui títols que aquest espectador insòlit, però no dir inexistent, ja coneix sota la forma de llibre. Qualsevol persona intel·ligent decidiria, en aquest cas, quedar a ca seva per veure un culebron. Però «persona» i «intel·ligent» són dos conceptes antagònics. Així que, prest o tard, ens trobam amb gent que va a veure pel·lícules basades, més o manco fidelment, en un llibre que ja ha llegit. He de confessar que jo mateix ho he fet en moltes ocasions —tant veure una pel·lícula/llibre com trobar-me amb algú en la meua mateixa situació—. El resultat de l'experiència pot predir-se fàcilment: la pel·lícula decepciona. Són molt estranys els casos en què l'espectador surt guanyant davant del lector. Deu existir una espècie de llei còsmica que fa que això sigui obligatòriament així.

Record unes declaracions de Jean-Jacques Annaud quan se li va criticar ferotgement haver treslladat *El nom de la rosa* a la pantalla i es va sotmetre a la llei del fracàs assegurat. Fent gala d'una serenitat que li aplaudesc, Annaud va demanar al seu crític si havia vist *A la recerca del foc*. Sí, l'havia vista. ¿li havia agradat? En efecte, li havia agradat molt. «Doncs també la vaig treure d'un llibre», va concloure Annaud. El que no va tenir en compte és que la novel·la dels éssers prehistòrics no la coneix ningú, mentre que la d'Umberto Eco havia constituït un fenomen de masses. La llei còsmica segueix servint, però només modificant-la un poc: es poden fer pel·lícules a partir de novel·les, sempre que siguin desconegudes.

Cal preguntar-se per què aquesta dictadura del coneixement. Però em sembla que la resposta és òbvia: quan un llegeix, és la ment que fa feina creant imatges de forma lliure. Quan un veu una pel·lícula, està sotmès a les imatges que el director ha sabut crear. I ni tan sols el bagatge d'efectes especial de la factoria Lucas pot competir amb el poder de fabulació d'una ment que es posa a imaginar.

Jo només record un parell d'exemples en què l'argument no funciona. El primer és el *2.001* de Kubrick, una de les grans fites del cine que, en la seva versió de novel·la, defalleix. El llibre d'Arthur C. Clarke destrossa tot el misteri i la poesia de la pel·lícula mitjançant explicacions tan beneïtes com inoportunes. Però es dona el cas que Clarke va escriure el seu llibre després que es fes l'obra mestra de Kubrick. El segon exemple prové d'*El tercer home*, de la seqüència més famosa en què Orson Welles omple la pantalla sense res més que aparèixer entre les ombres i sense necessitat de dir ni una sola paraula. Ni tan sols Graham Greene va ser capaç d'igualar això en el seu llibre. Però Greene,

ORSON WELLES A *EL TERCER HOMBRE*

recordem-ho, va escriure un guió, no una novel·la. No aplicava el seu talent immens a contar una història pels lectors, sinó a crear unes crosses per l'ús personal del director.

Fora d'aquests casos anòmals, la llei es manté. Però si vostè llegeix i va al cine, no es desanimi. Les lleis estan per tomar-les, no en faltaria d'altra.

CAMILO JOSÉ CELA CONDE